

ლიტერატურა ხელმოწერა

საპარტიო საბჭოთა მფრთხილის კავშირის და ხელმოწერის სამართა სამმართველოს
ქრედიტული ორგანო

№ 4, პარასკევი, 12 ნოემბერი, 1943 წ. ფასი 1 მანეთი

ჩვენი ქვეყნის ხალხთა გმობრობა მის ყველა სიძნელესა და განსასდელს გაუქლო და კიდე უფრო გაუმძაბრო უამისგ დაეკრობთა ნინააღმდეგ ყველა საბჭოთა პარტიის საერთო ბრძოლაში.

ამაში საბჭოთა კავშირის კლიკაბის წყარო.

ი. სვალინი

თავდაცვის სახელმწიფო კომისიის თავმჯდომარის ახანაბ ი. ბ. სვალინის მოხსენება მშრომელთა დაუზავაგების მოსკოვის საბჭოს და ქ. მოსკოვის პარტიულ და საზოგადოებრივ ორგანიზაციებში 1943 წლის 6 ნოემბრის საუბრო სლოვაზე

(მშრომელთა დეპუტატების მოსკოვის საბჭოს თავმჯდომარე ი. ბ. სვალინის სიტყვა აქლეს თავდაცვის სახელმწიფო კომიტეტის თავმჯდომარეს ახანაბ ი. ბ. სვალინს.)

ჩრბუნაზე ახანაბ სვალინის გამოჩენას დამსწრენი მქუხარე, ხანგრძლივ ოვაციებში მიესალმებიან. დარბზის ყოველი კუთხიდან გაისმის მისასალმებელი შეძახილები: „გაუმარჯოს ჩვენი ბელადი დიდ სვალინს!“, „ევაშ დიდ სვალინს!“, „ევაშ ახანაბ სვალინს!“

დაუტყობელი მქუხარე ოვაცია დიდხანს გრძელდება. ახანაბ სვალინი იწყებს მოხსენებას).

ახანაბებო!
დღეს საბჭოთა კავშირის ხალხები დღესასწაულებზე დიდ ოქტომბრის სოციალისტური რევოლუციის XXVI წლისთავს.

ჩვენი გვეყანა მესამედ აღნიშნავს თავისი სახალხო რევოლუციის წლისთავს სამამულო ომის ვითარებაში. 1941 წლის ოქტომბერში მძიმე დღეებს განიცდიდა ჩვენი საშობლო. მტერი დედაქალაქს მოადგა. ხმელეთიდან შემოერტყა ლენინგრადს. ჩვენი ჯარები იძულებული იყვნენ უკან დაეხიათ. საჭირო გახდა არმიის უდიდესი ღონისძიებანი და ხალხის მთელი ძალ-ღონის დაძაბვა, რათა შეგვეკავებინა მტერი და სერიოზულად დავერტყა მისთვის მოსკოვთან.

1942 წლის ოქტომბერში საფრთხე კიდევ უფრო მეტად გაიზარდა ჩვენი საშობლოსათვის. მტერი მავინ

სულ რაღაც 120 კილომეტრზე იყო მოსკოვთან, სტალინგრადში შეიჭრა, კავკასიის მთის კალთებზე შესდგა ფეხი. მაგრამ არმია და ხალხი ამ მძიმე დღეებში სულთერად კი არ დაცემულან, არამედ მედგრად იტანდნენ ყოველგვარ განსაცდელს. მათ ჰპოვეს თავისში ძალა, რათა შეეკავებინათ მტერი და საპასუხო დარტყმა ეგეშებინათ მისთვის. დიდი ლენინის ანდერძის ერთგულნი, ისინი ძალ-ღონისა და სიცოცხლის დაუზოგავად იცავდნენ ოქტომბრის რევოლუციის მონაწივართ. როგორც ცნობილია, არმიისა და ხალხის ამ ღონისძიებებმა ამაოდ არ ჩაიარა.

გასული წლის ოქტომბრის დღეების შემდეგ ჩვენი ჯარები მალე შეტევაზე გადავიდნენ და ახალი მძლავრი დარტყმა აგემეს გერმანელებს ჯერ სტალინგრადთან, კავკასიაში, ღონის შუაწელის რაიონში, ხოლო შემდეგ, 1943 წლის დასაწყისში, ველიკი ლუკისთან, ლენინგრადთან, რუჟიცისა და ვიაჰმის რაიონში. მის შემდეგ წითელ არმიას უკვე აღარ გაუშვია ხელიდან ინიციატივა. ამა წლის მთელი ზაფხულის განმავლობაში მისი დარტყმები სულ უფრო და უფრო მაგარი ხდებოდა, მისი მეომრული ოსტატობა თვითონ თვემდე ძლიერდებოდა. მას აქეთ ჩვენი ჯარები დიდ გამარჯვებებს აღწევენ. გერმანელები კი ზედიზედ მარცხდებიან. ბევრს ეცადა მტერი, მაგრამ მაინც ვერ მიადწია ვერც ერთ რამდენადმე სერიოზულ წარმატებას საბჭოთა კავშირ-გერმანიის ფრონტზე.

1. ძირვესიანი გარდაგების წელი ომის მსვლელობაში

ოქტომბრის XXV წლისთავიდან XXVI წლისთავამდე განვლილი წელი სამამულო ომის გარდატეხის წელია.

ეს წელიწადი გარდატეხის წელი იყო პირველ ყოვლისა იმიტომ, რომ ამ წელს წითელმა არმიამ ომის განმავლობაში პირველად შესძლო განხორციელებინა გერმანელთა ჯარების წინააღმდეგ ზაფხულის დიდი შეტევა, ამასთან, ჩვენი ჯარების დარტყმების შედეგად, გერმანელ ფაშისტთა ჯარები იძულებულნი გახდნენ სასწრაფოდ დაეტოვებინათ მათ მიერ დაკავებული ტერიტორია, ზოგჯერ გაქცივით გადარჩენილიყვნენ გარშემორტყმისა და ბრძოლის ველზე მიტოვებისათვის დიდძალი ტექნიკა, საჭურვლისა და საომარი მასალის საწარმოები, დაჭრილი ჯარისკაცები და ოფიცრები.

ამგვარად, ამა წლის მეორე ნახევრის ჩვენი ზაფხულის კამპანიის წარმატებები ამა წლის დასაწყისის ჩვენი ზამთრის კამპანიის წარმატებათა გარტყმება და დაგვირგვინება იყო.

ახლა, როდესაც წითელმა არმიამ, ავითარებდა რა ზამთრის კამპანიის წარმატებებს, მძლავრად დაარტყა გერმანელთა ჯარებს ზაფხულში, შეიძლება საბოლოოდ დასამარბულად ჩაითვალოს ზღაპარი ომის შესახებ, რომ წითელ არმიას ვითომდა უნარი არ შესწევს აწარმოოს წარმატებითი შეტევა ზაფხულში. გასულმა წელმა ცხადყო, რომ წითელ არმიას ისევე კარგად შეუძლია შეტევა ზაფხულში, როგორც ზამთარში.

ამ შეტევის ოპერაციების შედეგად ჩვენმა ჯარებმა შესძლეს გასული წლის განმავლობაში ბრძოლებით გაეუფლებინათ 500 კილომეტრიდან ფრონტის ცენტრალურ ნაწილში 1.800 კილომეტრამდე სამხრეთში (ბაშნი) და გაეთავისუფლებინათ 1 მილიონამდე კვადრატული კილომეტრი ტერიტორია, ე. ი. მტრის მიერ დროებით ხელში ჩაგდებული საბჭოთა მიწა-წყლის 1/3-მდე, ამასთან მტრის ჯარები უკუგდებული აღმოჩნდნენ კავკასიიდან ხერსონამდე, ელსტიდან კრივიო როგამდე, სტალინგრადიდან კიევიამდე, ვორონეჟიდან გომელამდე, ვიაჰმიდან და რუჟივიდან ორსისა და ვიტებკის მისაღვამებამდე.

გერმანელები, რომლებსაც საბჭოთა კავშირ-გერმანიის ფრონტზე თვითონ წინააღმდეგ წარმატებათა სიმტკიცე არა სჯეროდათ, — წინასწარ, ხანგრძლივი ოროსი მანძილზე აშენებდნენ მძლავრ თავდაცვის ზო-ღებს, განსაკუთრებით დიდი მდინარეების გასწვრივ. მაგრამ ამა წლის ბრძოლებში გერმანელები ვერც მდინარეებმა და ვერც მძლავრმა სიმაგრეებმა ვერ იხსნეს. ჩვენმა ჯარებმა დაანგრეს გერმანელთა თავდაცვა და 1943 წლის ზაფხულის მხოლოდ სამი თვის განმავლობაში ოსტატურად გადალახეს წყლის ომის მეტად სერიოზული ზღუდე—სევერნი დონეცი, დენსა, სოჟი და დნეპრი, მე უკვე აღარ ვლავარაკობ ისეთ ზღუდეებზე, როგორც იყო გერმანელთა თავდაცვა მდინარე მიუსის რაიონში—როსტოვის დასავლეთით და თავდაცვა მდინარე მოლოჩნაის რაიონში—მელიტოპოლის მახლობლად. ახლა წითელი არმია წარმატებით ანადგურებს მტრის დნეპრს გაღმა.

ეს წელი გარდატეხის წელი იყო კიდევ იმიტომ, რომ წითელმა არმიამ შესძლო შედარებით მოკლე ვადაში გაეუფლებინა და გაენადგურებინა გერმანელ ფაშისტთა ჯარების ყველაზე გამოცდილი ძველი კადრები უამასთან ერთად გამოეწროთ და გაემრავლებინა თავისი საკუთარი კადრები წლის მანძილზე წარმოებულ წარმატებით შეტევის ბრძოლებში. გასული წლის განმავლობაში გერმანელ ფაშისტთა არმიამ საბჭოთა კავშირ-გერმანიის ფრონტზე წარმოებულ ბრძოლებში დაჰკარგა 4 მილიონზე მეტი ჯარისკაცი და ოფიცერი, აქედან არანაკლებ 1 მილიონ 800 ათასისა მოკლულთა სახით გარდა ამისა, გერმანელებმა ამ წლის განმავლობაში დაჰკარგეს 14.000-ზე მეტი თვითმფრინავი, 25.000-ზე უფრო ტანკი და არანაკლებ 40.000 ჯვემებისა. ახლა გერმანელ ფაშისტთა არმია უკვე ის აღარ

არის, რაც იგი ომის დასაწყისში იყო. თუ ომის დასაწყისში მას გამოცდილი კადრების საკმაო რაოდენობა ჰყავდა ახლა მასში შერეული არიან ახლადგამომცხვარი ახალგაზრდა გამოუცდიელი ოფიცრები, რომლებიც გერმანელთა ნაჩქარევად გამოპაუთ ფრონტზე, რადგან მათ არც აუცილებელი ოფიცერთა რეზერვები ჰყავთ და არც დრო აქვთ, რომ ისინი გაწვრიანდნენ.

სულ სხვა სურათს წარმოადგენს ახლა წითელი არმია მისი კადრები გაიზარდნენ და გამოიწვინენ წარმატებით შეტევის ბრძოლებში გასული წლის მანძილზე მისი მებრძოლი კადრების რაოდენობა იზრდება და კვლავ გაიზრდება, რადგან აუცილებელი ოფიცერთა რეზერვების არსებობა აძლევს მას დროსაც და შესაძლებლობასაც გაწვრიანდნენ ახალგაზრდა ოფიცერთა კადრები და პასუხსაგებ პოსტებზე დაწინაურდნის ისინი.

დამახასიათებელია, რომ ნაცვლად 240 დივიზიისა, რომლებიც გასულ წელს ჩვენი ფრონტის წინ აღდგნენ და რომელთაგან 179 დივიზია გერმანელთა იყო, —წელს წითელი არმიის ფრონტის წინ დგას 257 დივიზია, რომელთაგან 207 დივიზია გერმანელებისა. გერმანელები, ეტეობა, ვარაუდობენ თავიანთი დივიზიების ხარისხის გაუარესება მათი რაოდენობის გადიდებით აინაზღაურონ, მაგრამ განვლილი წლის მანძილზე გერმანელთა მიერ განცდილი დამარცხება გვიჩვენებს, რომ დივიზიების გაუარესებული ხარისხი შეუძლებელია მათი რაოდენობის გადიდებით იქნას ანაზღაურებული.

წმინდა სამხედრო თვალსაზრისით გერმანელთა ჯარების დამარცხება ჩვენს ფრონტზე ამა წლის მიწურულისათვის წინასწარ იყო განსაზღვრული ორი უმნიშვნელოვანესი მოვლენით: ბრძოლით სტალინგრადთან და ბრძოლით კურსკთან.

სტალინგრადთან წარმოებულ ბრძოლა დამთავრდა გერმანელთა 300-ათასიანი არმიის გარშემორტყმით, მისი განადგურებით და გარშემორტყმული ჯარების დაახლოებით 1/3-ის დატყვევებით. წარმოდგენა რომ ვიქონიოთ ისტორიაში იმ უმეტესობის შემთხვევაში ფარგლებზე, რაც სტალინგრადის მინდვრებში დატრიალდა, უნდა ვიცოდეთ, რომ სტალინგრადის ბრძოლის დამთავრებისას აკრეფილ და დამარბულ იქნა 147.200 მოკლული გერმანელი ჯარისკაცი და ოფიცერი და 46.700 მოკლული საბჭოთა ჯარისკაცი და ოფიცერი. სტალინგრადი გერმანელ ფაშისტთა არმიის მშის ჩაყვევება იყო. სტალინგრადში მოხდარი ხოცვა-ჟლეტის შედეგ გერმანელებმა, როგორც ცნობილია, 35-დარ შესძლეს წელში გამარტულიყვნენ.

რაც შეეხება კურსკთან მოხდარი ბრძოლას, იგი დამთავრდა გერმანელ ფაშისტთა ჯარების ორი ძირითადი შემტევი ჯგუფის განადგურებით და ჩვენი ჯარების კონტრშეტევაზე გადასვლით, რაც შემდეგ წითელი არმიის ზაფხულის მძლავრ შეტევადა გადაიქცა. კურსკთან ბრძოლა ჩრდილოეთიდან და სამხრეთიდან კურსკზე გერმანელების შეტევით დაიწყო. ეს იყო გერმანელთა უკანასკნელი ცდა — განხორციელებინათ ზაფხულის დიდი შეტევა და მისი წარმატების შემთხვევაში აინაზღაურებინათ ის, რაც დაჰკარგეს, როგორც ცნობილია, შეტევა მარცხით დამთავრდა. წითელმა არმიამ არა მარტო მოიგერია გერმანელთა შემოტევა, არამედ თვითონ გადავიდა შეტევაზე და ზაფხულის განმავლობაში მთელი რიგი თანმიმდევრული დარტყმებით დნეპრს გაღამა გადაარქა გერმანელ ფაშისტთა ჯარები.

თუ სტალინგრადთან ბრძოლა გერმანელ ფაშისტთა არმიის მშის ჩაყვევებას მოასწავებდა, კურსკთან ბრძოლამ იგი კატასტროფის წინაშე დააყენა. დასასრულს, ეს წელიწადი გარდატეხის წელი იყო იმიტომ, რომ წითელი არმიის წარმატებებმა შეტევაში ძირვესიანად გააუარესა ფაშისტური გერმანიის სამხედრო და სამხედრო-პოლიტიკური მდგომარეობა და უღრმესი კრიზისის წინაშე დააყენა იგი.

ბ რ ძ ე ნ ე ბ უ ლ ე ბ ა სსკ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა საბჭოთა კავშირის მარხალ იოსებ ბესარიონის-ქე სვალინის საუროკოვის | ხარისხის ორდენით დაჯილდოების შესახებ

გერმანელ დაგმარობთა წინააღმდეგ საბჭოთა ომში წითელი არმიის ოპერაციების სწორი ხელმძღვანელობისათვის და მიღწეულ წარმატებათათვის დაჯილდოებულ იქნას საბჭოთა კავშირის მარხალ იოსებ ბესარიონის-ქე სვალინი სსპროკოვის პრეზიდიუმის მიერ. სსკ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე ი. სვალინი
სსკ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი ბ. ბროკინი

მოსკოვი, კრემლი, 1943 წ. 6 ნოემბერი.

გერმანელები ვარაუდობდნენ, რომ ამა წლის ზაფხულში წარმატებით შეტევას განხორციელებდნენ საბჭოთა კავშირ-გერმანიის ფრონტზე, რითაც აინაზღაურებდნენ იმას, რაც დაჰკარგეს, და თვითონ შერეულ ავტორიტეტს აამაღლებდნენ ევროპაში. მაგრამ წითელმა არმიამ გერმანელთა ვარაუდები ჩაშალა, მათი შემოტევა მოიგერია, თვითონ გადავიდა შეტევაზე, დასავლეთისაკენ გარკვეა გერმანელები და ამით გასთელა გერმანიის იარაღის ავტორიტეტი.

გერმანელები ვარაუდობდნენ, რომ კურსს აღებდნენ ომის გაქვიანებაზე, თავდაცვითი მიზნებისა და „ზღუდეების“ აგება დაიწყეს და საქვეყნოდ გამოაცხადეს, რომ მათი ახალი პოზიციები მიუვალა. მაგრამ წითელმა არმიამ აქაც ჩაშალა გერმანელთა ვარაუდები, გარღვია მათი მიზნები და „ზღუდეები“, წარმატებით განაგრძობს შეტევას და დროს არ აძლევს მათ ომის გასაკუთრებლად.

გერმანელები ვარაუდობდნენ, რომ „ტოტალური“ მობოლიზაციის საშუალებით გამოასწორებდნენ მდგომარეობას ფრონტზე, მაგრამ მოხდარმა ამებმა აქაც ჩაშალეს გერმანელთა ვარაუდები. ზაფხულის კამპანიამ უკვე შთანთქა „ტოტალური“ მობოლიზებული ორი მესამედი, მაგრამ არ ეტყობა, რომ ამ გარემოებას რაიმე გაუშვობებება შეეტანოს გერმანელ ფაშისტთა არ-

მიის მდგომარეობაში. შესაძლოა, საჭირო გახდეს კიდევ ერთი „ტოტალური“ მობოლიზაციის გამოცხადება, ამასთან საფუძველი არა გვაქვს ვიფიქროთ, რომ ასეთი ღონისძიების განმეორება რომელიმე სახელმწიფოს „ტოტალური“ დაწვრვას არ გამოიწვევს. (მშუხარბ ტაშუ).

გერმანელები ვარაუდობდნენ, რომ მტკიცედ შეინარჩუნებდნენ უკრაინას და გამოიყენებდნენ უკრაინის სოფლის მეურნეობის პროდუქტებს თავიანთი არმიისათვის და მისხალხობისათვის, ხოლო დიდების ქვანახშირს — ქარხნებისა და კინეზის ტრანსპორტისათვის, რომლებიც გერმანიის არმიას ემსახურებოდა. მაგრამ ისინი აქაც მოსტყუდნენ ანგარიშიში. წითელი არმიის წარმატებითი შეტევის შედეგად გერმანელებმა დაჰკარგეს არა მარტო დონეცის ქვანახშირი, არამედ უკრაინის პურიც ყველაზე უფრო მდიდარი ოლქებიც. ამასთან საფუძველი არა გვაქვს ვიფიქროთ, რომ ისინი უკრაინის დაწარჩენ ნაწილსაც არ დაჰკარგავენ უახლოეს ხანში. (მშუხარბ ტაშუ).

ცხადია, რომ ყველა ამ ვარაუდის ჩაშლას არ შეეძლო არ გაუარესებინა და ნამდვილად მძირფესვიანად გააუარესა ფაშისტური გერმანიის სამხედრო და სამხედრო-პოლიტიკური მდგომარეობა.

ფაშისტური გერმანია დრმა კრიზისს განიცდის. იგი თავისი კატასტროფის წინაშე დგას.

2. საყოველთაო-სახალხო დახმარება უროვნისადრე

წითელი არმიის წარმატებები შეუძლებელი იქნებოდა, რომ არა ყოველივე ხალხის მხარდაჭერა, საბჭოთა ადამიანების თავდადებული შრომა ფაშირებებსა და ქარხნებში, შახტებსა და მადარობებში, ტრანსპორტზე და სოფლის მეურნეობაში. საბჭოთა ხალხმა ომიანობის მძიმე პირობებში შესძლო უზრუნველყო თავისი არმია ყველაფრით, რაც კი მინიმალურად საჭიროა, და განუწყუებლოდ აუშუქებებდა მის საბრძოლო

ტექნიკას. მტერმა მთელი ომის განმავლობაში ვერ მოახერხა ეფოვნა ჩვენი არმიისათვის საჭურვლის ხარისხის მხრივ. ამავე დროს ჩვენი მრეწველობა სულ უფრო და უფრო მეტ რაოდენობით აწვდიდა ფრონტს საბრძოლო ტექნიკას.

გასული წელი გარდატეხის წელი იყო არა მარტო საომარი მოქმედების მსვლელობაში, არამედ ჩვენი

(დასასრული მ-2 გვ.)

უკრაინა უკრაინა... მხარეა მხარე... უკრაინა უკრაინა...

ჩვენს გინაზავს... უკრაინა უკრაინა... ჩვენს გინაზავს...

უკრაინა უკრაინა... მხარეა მხარე... უკრაინა უკრაინა...

საღივი პიკუს

საღივი პიკუს... ვასო ზორბაძე... საღივი პიკუს...

ზ. შალიაშვილის მიძვნილი საღივი

ზ. შალიაშვილის მიძვნილი საღივი... 4 ნოემბერს...

ჩაიკოვსკი საქართველოში

ჩაიკოვსკი საქართველოში... 50 წელი უკრაინა...

პ. ი. ჩაიკოვსკი